

Brusel 13. června 2022
(OR. fr, en)

9738/22

ECOFIN 538
UEM 141
SOC 328
EMPL 214
COMPET 429
ENV 527
EDUC 204
RECH 322
ENER 241
JAI 793
GENDER 78
ANTIDISCRIM 58
JEUN 88
SAN 332

POZNÁMKA

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Výbor stálých zástupců / Rada
Č. dok. Komise:	9401/22 - COM(2022) 603 final
Předmět:	Doporučení pro DOPORUČENÍ RADY k národnímu programu reforem Bulharska na rok 2022 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Bulharska z roku 2022

Delegace naleznou v příloze výše uvedený návrh doporučení Rady ve znění revidovaném a dohodnutém několika výbory Rady na základě návrhu Komise COM(2022) 603 final.

DOPORUČENÍ RADY

ze dne ...

k národnímu programu reforem Bulharska na rok 2022 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Bulharska z roku 2022

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik¹, a zejména na čl. 9 odst. 2 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

¹ Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 1.

- (1) Dne 19. února 2021 vstoupilo v platnost nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241², kterým byl zřízen Nástroj pro oživení a odolnost. Nástroj pro oživení a odolnost poskytuje finanční podporu na provádění reforem a investic, a přináší tedy fiskální impuls financovaný Unií. Přispívá k hospodářskému oživení a k provádění udržitelných a prorůstových reforem a investic, zejména za účelem podpory zelené a digitální transformace, a současně zvyšuje odolnost ekonomik členských států a jejich potenciální růst. Pomáhá rovněž posílit udržitelné veřejné finance a podnítit růst a tvorbu pracovních míst ve střednědobém a dlouhodobém výhledu. Maximální finanční příspěvek na členský stát v rámci Nástroje pro oživení a odolnost bude aktualizován v červnu 2022 v souladu s čl. 11 odst. 2 nařízení (EU) 2021/241.

² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17).

- (2) Dne 24. listopadu 2021 přijala Komise roční analýzu udržitelného růstu, jež zahájila evropský semestr pro koordinaci hospodářských politik pro rok 2022. Analýza náležitě zohlednila Portský sociální závazek, který byl podepsán dne 7. května 2021 a který spočívá v pokračujícím provádění evropského pilíře sociálních práv vyhlášeného Evropským parlamentem, Radou a Komisí dne 17. listopadu 2017. Dne 25. března 2022 potvrdila priority roční analýzy udržitelného růstu 2022 Evropská rada. Dne 24. listopadu 2021 přijala Komise na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011³ rovněž zprávu mechanismu varování, ve které není Bulharsko uvedeno mezi členskými státy, u nichž bude zapotřebí hloubkový přezkum. Téhož dne Komise rovněž přijala návrh společné zprávy o zaměstnanosti 2022, který analyzuje provádění hlavních směrů politik zaměstnanosti a zásad evropského pilíře sociálních práv. Rada přijala společnou zprávu o zaměstnanosti dne 14. března 2022.

³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy (Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 25).

- (3) Po celosvětové pandemii došlo k invazi Ruska na Ukrajinu a tato událost významně změnila geopolitickou a hospodářskou situaci. Ekonomiky členských států invazi pocítily mimo jiné v podobě zdražení energií, potravin a surovin a slabších vyhlídek na růst. Vyšší ceny energií zatěžují značně zejména nejzranitelnější domácnosti, jež žijí v energetické chudobě nebo jsou touto chudobou ohroženy, jakož i podniky, které jsou nejzranitelnější vůči prudkým nárůstům cen energií. Unie rovněž zažívá bezprecedentní příliv uprchlíků z Ukrajiny. Hospodářské dopady útočné války Ruska se projevily v členských státech asymetricky. Za těchto okolností byla 4. března 2022 poprvé uplatněna směrnice Rady 2001/55/ES⁴, a sice prováděcím rozhodnutím Rady (EU) 2022/382⁵, na jejímž základě mohou osoby vysídlené z Ukrajiny oprávněně pobývat v Unii a získávají přístup na trh práce, jakož i ke vzdělávání a odborné přípravě, zdravotní péči, bydlení a sociálnímu zabezpečení. V rámci Akce soudržnosti pro uprchlíky v Evropě (CARE) a prostřednictvím dodatečného předběžného financování v rámci programu REACT-EU (pomoc při oživení pro soudržnost a území Evropy) je Bulharsku zpřístupněna mimořádná podpora určená k urychlenému řešení potřeb v oblasti přijímání a integrace osob, které prchají z Ukrajiny.

⁴ Směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími (Úř. věst. L 212, 7.8.2001, s. 12).

⁵ Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. března 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana (Úř. věst. L 71, 4.3.2022, s. 1).

- (4) Ve světle rychle se měnící hospodářské a geopolitické situace se evropský semestr v roce 2022 vrací k široké koordinaci hospodářských politik a politik zaměstnanosti, přičemž se vyvíjí v souladu s požadavky na provádění Nástroje pro oživení a odolnost, jak je uvedeno v roční analýze udržitelného růstu 2022. Pro plnění politických priorit v rámci evropského semestru má zásadní význam provádění přijatých plánů pro oživení a odolnost, neboť tyto plány řeší všechna relevantní doporučení pro jednotlivé země vydaná v cyklech evropského semestru 2019 a 2020 nebo jejich významnou část. Doporučení pro jednotlivé země z let 2019 a 2020 zůstávají stejně relevantní i pro plány pro oživení a odolnost, které byly revidovány, aktualizovány nebo pozměněny v souladu s články 14, 18 a 21 nařízení (EU) 2021/241, a relevantní jsou i veškerá další doporučení pro jednotlivé země vydaná do dne předložení takto revidovaného, aktualizovaného nebo pozměněného plánu.
- (5) Od března 2020 je aktivována obecná úniková doložka Paktu o stabilitě a růstu. Ve sdělení ze dne 3. března 2021 nazvaném „Rok od vypuknutí pandemie COVID-19 – reakce v oblasti fiskální politiky“ Komise vyjádřila názor, že rozhodnutí o deaktivaci nebo pokračujícím uplatňování obecné únikové doložky by mělo vycházet z celkového posouzení stavu ekonomiky, přičemž hlavním kvantitativním kritériem by měla být úroveň hospodářské činnosti v Unii nebo v eurozóně v porovnání s předkrizovými úrovněmi (konec roku 2019). Zvýšená nejistota a silná rizika nepříznivého vývoje pro hospodářský výhled v souvislosti s válkou v Evropě, bezprecedentní prudké zdražování energií a pokračující narušení dodavatelských řetězců opodstatňují prodloužení obecné únikové doložky Paktu o stabilitě a růstu do konce roku 2023.

- (6) Podle přístupu v doporučení Rady ze dne 18. června 2021⁶, kterým se vydává stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Bulharska z roku 2021, se celkové nastavení fiskální politiky momentálně nejlépe poměří jako změna primárních výdajů (očištěných o diskreční opatření na straně příjmů a s vyloučením dočasných mimořádných opatření souvisejících s krizí COVID-19), ale se zahrnutím výdajů financovaných z nevratné podpory (grantů) v rámci Nástroje pro oživení a odolnost a dalších fondů Unie, ve vztahu k střednědobému potenciálnímu růstu⁷. Nad rámec celkového nastavení fiskální politiky je taktéž věnována pozornost vývoji primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů⁸ (očištěných o diskreční opatření na straně příjmů a s vyloučením dočasných mimořádných opatření souvisejících s krizí COVID-19) a investic, aby se posoudilo, zda je vnitrostátní fiskální politika obezřetná a zda její skladba přispívá k udržitelnému oživení v souladu se zelenou a digitální transformací.

⁶ Doporučení Rady ze dne 18. června 2021, kterým se vydává stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Bulharska z roku 2021 (Úř. věst. C 304, 29.7.2021, s. 6).

⁷ Odhady týkající se nastavení fiskální politiky a jejích složek v tomto doporučení jsou odhady Komise založené na předpokladech, z nichž vychází jarní prognóza Komise z roku 2022. Odhady Komise, pokud jde o střednědobý potenciální růst, nezahrnují pozitivní dopad reforem, které jsou součástí plánu pro oživení a odolnost a které mohou potenciální růst podpořit.

⁸ Nefinancovaných z grantů v rámci Nástroje pro oživení a odolnost nebo dalších fondů Unie.

- (7) Dne 2. března 2022 přijala Komise sdělení, které poskytuje obecné pokyny pro fiskální politiku v roce 2023 (dále jen „fiskální pokyny“) s cílem podpořit přípravu programů stability a konvergenčních programů členských států, a tím posílit koordinaci politik. Komise konstatovala, že na základě makroekonomického výhledu v zimní prognóze z roku 2022 se v roce 2023 jeví jako vhodné přejít od podpůrného celkového nastavení fiskální politiky, které se uplatňovalo v období 2020–2022, k obecně neutrálnímu celkovému nastavení fiskální politiky, ale je třeba případně reagovat na vyvíjející se hospodářskou situaci. Komise oznámila, že fiskální doporučení pro rok 2023 by měla i nadále rozlišovat mezi členskými státy a zohledňovat možné efekty přelévání mezi zeměmi. Komise vyzvala členské státy, aby tyto pokyny zohlednily ve svých programech stability a konvergenčních programech. Komise se zavázala pečlivě sledovat hospodářský vývoj a své politické pokyny upravit podle potřeby a nejpozději v rámci jarního balíčku evropského semestru na konci května 2022.
- (8) Pokud jde o fiskální pokyny, zohledňují fiskální doporučení pro rok 2023 zhoršený hospodářský výhled, zvýšenou nejistotu a další rizika nepříznivého vývoje a vyšší inflaci ve srovnání se zimní prognózou Komise z roku 2022. Vzhledem k těmto skutečnostem musí fiskální reakce rozšířit veřejné investice do zelené a digitální transformace a energetické bezpečnosti, podpořit kupní sílu nejzranitelnějších domácností, aby byl zmírněn dopad prudkého zdražení energií, a musí pomoci omezit inflační tlaky ze sekundárních účinků prostřednictvím cílených a dočasných opatření. Fiskální politika musí zůstat aktivní, aby se přizpůsobila rychle se vyvíjejícím okolnostem, včetně výzev vyplývajících z útočné války Ruska vůči Ukrajině, pokud jde o obranu a bezpečnost, a musí být diferencovaná podle jednotlivých zemí v závislosti na jejich fiskální a hospodářské situaci, mimo jiné pokud jde o jejich vystavení krizi a příliv vysídlených osob z Ukrajiny.

- (9) Dne 15. října 2021 předložilo Bulharsko Komisi v souladu s čl. 18 odst. 1 nařízení (EU) 2021/241 svůj národní plán pro oživení a odolnost. Komise podle článku 19 nařízení (EU) 2021/241 posoudila relevanci, účinnost, efektivnost a ucelenost tohoto plánu pro oživení a odolnost v souladu s pokyny pro posuzování stanovenými v příloze V uvedeného nařízení. Dne 4. května 2022 přijala Rada prováděcí rozhodnutí o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Bulharska⁹. Uvolnění splátek je podmíněno přijetím rozhodnutí Komise podle čl. 24 odst. 5 nařízení (EU) 2021/241, v němž se stanoví, že Bulharsko uspokojivě splnilo příslušné milníky a cíle stanovené v prováděcím rozhodnutí Rady. Předpokladem uspokojivého splnění je rovněž skutečnost, že nedošlo ke zvratu u dříve dosažených milníků a cílů.
- (10) Dne 29. dubna 2022 předložilo Bulharsko svůj národní program reforem na rok 2022 a svůj konvergenční program z roku 2022 v souladu se lhůtou stanovenou v článku 8 nařízení (ES) č. 1466/97. Vzhledem k jejich provázanosti byly oba programy posuzovány společně.
- (11) Dne 23. května 2022 zveřejnila Komise zprávu o Bulharsku pro rok 2022. Posoudila pokrok, který Bulharsko učinilo při plnění příslušných doporučení, jež pro něj přijala Rada v letech 2019, 2020 a 2021, a na základě srovnávacího přehledu oživení a odolnosti zhodnotila, jak Bulharsko provádí plán pro oživení a odolnost. Vycházejíc z této analýzy, zpráva o Bulharsku poukázala na mezery, pokud jde o výzvy, které plán pro oživení a odolnost neřeší nebo je řeší pouze částečně, a o nové a vyvíjející se výzvy včetně těch, jež vyplývají z ruské invaze na Ukrajinu. Posoudila rovněž pokrok Bulharska při provádění evropského pilíře sociálních práv a v plnění hlavních cílů Unie v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby, jakož i pokrok při dosahování cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje.

⁹ ST 8091/2022; ST 8091/2022 ADD 1.

- (12) Dne 23. května 2022 vydala Komise zprávu podle čl. 126 odst. 3 Smlouvy. Tato zpráva se zabývala rozpočtovou situací Bulharska, neboť jeho schodek sektoru vládních institucí překročil v roce 2021 referenční hodnotu 3 % hrubého domácího produktu (HDP) stanovenou ve Smlouvě. Zpráva dospěla k závěru, že kritérium schodku nebylo splněno. V souladu se sdělením ze dne 2. března 2022 Komise na jaře 2022 nenavrhl zahájit nové postupy při nadměrném schodku; zda má být navrženo zahájení postupů při nadměrném schodku, znovu posoudí na podzim 2022.
- (13) V doporučení ze dne 20. července 2020¹⁰ Rada Bulharsku doporučila, aby v letech 2020 a 2021 v souladu s obecnou únikovou doložkou přijalo veškerá nutná opatření k účinnému řešení pandemie COVID-19, k udržení ekonomiky a k podpoře následného oživení. Rovněž Bulharsku doporučila, aby, pokud to hospodářské podmínky dovolí, provádělo fiskální politiku zaměřenou na dosažení obezřetné střednědobé fiskální pozice a na zajištění udržitelnosti dluhu při souběžném zvyšování investic. Podle údajů potvrzených Eurostatem se schodek sektoru vládních institucí Bulharska zvýšil z 4,0 % HDP v roce 2020 na 4,1 % v roce 2021. Reakce Bulharska v oblasti fiskální politiky podpořila v roce 2021 hospodářské oživení, přičemž dočasná mimořádná opatření, která v roce 2020 dosahovala 2,9 % HDP, se v roce 2021 zvýšila na 4,3 %. Opatření přijatá Bulharskem v roce 2021 byla v souladu s doporučením Rady ze dne 20. července 2020. Diskreční rozpočtová opatření přijatá vládou v letech 2020 a 2021 byla většinou dočasná nebo byla doprovázena kompenzačními opatřeními. Podle údajů potvrzených Eurostatem veřejný dluh vzrostl z 24,7 % HDP v roce 2020 na 25,1 % HDP v roce 2021.

¹⁰ Doporučení Rady ze dne 20. července 2020 k národnímu programu reforem Bulharska na rok 2020 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Bulharska z roku 2020 (Úř. věst. C 282, 26.8.2020, s. 8).

(14) Makroekonomický scénář, z něhož vycházejí rozpočtové projekce konvergenčního programu z roku 2022, je v roce 2022 příznivý a poté realistický. Vláda předpokládá, že reálný HDP vzroste v roce 2022 o 2,6 % a v roce 2023 o 2,8 %. Jarní prognóza Komise z roku 2022 naproti tomu uvádí nižší růst reálného HDP ve výši 2,1 % v roce 2022 a vyšší růst reálného HDP dosahující 3,1 % v roce 2023, a to zejména v návaznosti na odlišné prognózy růstu zaměstnanosti a investic. Vláda ve svém konvergenčním programu z roku 2022 očekává, že se celkový schodek vládního sektoru v roce 2022 zvýší na 5,3 % HDP a poté v roce 2023 klesne na 2,9 % HDP. Nárůst schodku v roce 2022, jež zmírňuje postupné rušení některých mimořádných opatření zavedených v souvislosti s pandemií COVID-19, především odráží prudký vzestup mezipotřeby, podpory podnikání a opatření v odvětví energetiky, jakož i změny důchodového systému. Poměr veřejného dluhu k HDP by se měl podle projekcí v konvergenčním programu z roku 2022 zvýšit na 25,5 % v roce 2022 a na 27,7 % v roce 2023. Jarní prognóza Komise z roku 2022 předpokládá na základě politických opatření známých ke dni její uzávěrky schodek veřejných financí ve výši 3,7 % HDP v roce 2022 a 2,4 % v roce 2023. To je výrazně méně než schodek předpovídaný pro rok 2022 v konvergenčním programu z roku 2022, a to zejména z důvodu odlišných makroekonomických prognóz, menšího růstu mezipotřeby a vyšších příjmů ze zdanění výroby a dovozu v roce 2022. Jarní prognóza Komise z roku 2022 očekává nižší poměr veřejného dluhu k HDP ve výši 25,3 % v roce 2022 a 25,6 % v roce 2023. Tento rozdíl je způsoben nižším schodkem v obou letech a předpokládaným vyšším hospodářským růstem v roce 2023. Podle jarní prognózy Komise z roku 2022 se střednědobý (desetiletý průměrný) růst potenciálního produktu odhaduje na 1,8 %. V tomto odhadu však není zahrnut dopad reforem, které jsou součástí plánu pro oživení a odolnost a které mohou potenciální hospodářský růst Bulharska podpořit.

- (15) V roce 2022 vláda postupně zrušila většinu opatření, která byla přijata v reakci na krizi COVID-19, takže se předpokládá, že dočasná mimořádná opatření klesnou z 4,3 % HDP v roce 2021 na 1,8 % v roce 2022. Na schodek veřejných financí dopadají opatření, která byla přijata ke zmírnění hospodářských a sociálních důsledků růstu cen energií – ta jsou v jarní prognóze Komise z roku 2022 odhadována na 0,9 % HDP v roce 2022 a 0,0 % HDP v roce 2023¹¹. Tato opatření sestávají především z podpůrných programů pro veřejné služby, průmyslové velkoobdoběratele elektřiny a spotřebitele plynu z řad domácností. Byla oznámena jako převážně dočasná. Pokud však ceny energií zůstanou vysoké i v roce 2023, mohla by některá z nich pokračovat. Některá z uvedených opatření nejsou cílená, což platí zejména o moratoriu na ceny energií pro domácnosti. Na schodek veřejných financí rovněž dopadají náklady na poskytování dočasné ochrany vysídleným osobám z Ukrajiny; jarní prognóza Komise z roku 2022 tyto náklady odhaduje na 0,1 % HDP v roce 2022 a 0,2 % HDP v roce 2023¹².

¹¹ Číselné údaje představují výši ročních rozpočtových nákladů na opatření přijatá od podzimu 2021, mimo jiné v oblasti běžných příjmů a výdajů a – je-li to relevantní – kapitálových výdajů.

¹² Předpokládá se, že celkový počet osob vysídlených z Ukrajiny do Unie postupně dosáhne 6 milionů do konce roku 2022, a jejich zeměpisné rozložení je odhadováno na základě velikosti stávající diaspory, relativní populace přijímajícího členského státu a skutečného rozložení vysídlených osob z Ukrajiny v rámci Unie k březnu 2022. Pokud jde o rozpočtové náklady na osobu, odhady vycházejí z modelu mikrosimulace EUROMOD spravovaného Společným výzkumným střediskem Komise, přičemž se zohledňují jak převody peněžních prostředků pro způsobilé osoby, tak věcné dávky, jako je vzdělávání a zdravotní péče.

- (16) V doporučení ze dne 18. června 2021 Rada Bulharsku doporučila, aby v roce 2022 usilovalo o podpůrné nastavení fiskální politiky, včetně impulsu dodaného Nástrojem pro oživení a odolnost, a aby zachovalo investice financované z vnitrostátních zdrojů. Rada také Bulharsku doporučila, aby růst běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů udrželo pod kontrolou. Rovněž Bulharsku doporučila, aby pokud to hospodářské podmínky dovolí, provádělo fiskální politiku zaměřenou na dosažení obezřetných střednědobých fiskálních pozic a na zajištění fiskální udržitelnosti ve střednědobém horizontu a současně posilovalo investice s cílem podpořit růstový potenciál.

(17) Na základě jarní prognózy Komise z roku 2022 a informací obsažených v konvergenčním programu Bulharska z roku 2022 se předpokládá, že nastavení fiskální politiky v roce 2022 bude podpůrné ve výši $-3,4$ % HDP, jak doporučuje Rada¹³. Bulharsko plánuje soustavně podporovat oživení tím, že bude k financování dodatečných investic využívat Nástroj pro oživení a odolnost, jak doporučuje Rada. Očekává se, že kladný příspěvek výdajů financovaných z grantů v rámci Nástroje pro oživení a odolnost a z dalších fondů Unie k hospodářské činnosti se oproti roku 2021 zvýší o 1,1 procentního bodu HDP. Příspěvek investic financovaných z vnitrostátních zdrojů k nastavení fiskální politiky bude mít v roce 2022 podle projekcí expanzivní povahu a bude činit 1,1 procentního bodu HDP¹⁴. V souladu s doporučením Rady proto Bulharsko plánuje zachovat investice financované z vnitrostátních zdrojů. Zároveň se očekává, že příspěvek růstu primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů (bez započtení nových opatření na straně příjmů) k celkovému nastavení fiskální politiky bude mít v roce 2022 expanzivní povahu a bude činit 1,4 procentního bodu. Tento výrazný expanzivní příspěvek zahrnuje dodatečný dopad opatření k řešení hospodářských a sociálních důsledků růstu cen energií (0,2 procentního bodu HDP), jakož i náklady na poskytnutí dočasné ochrany osobám vysídleným z Ukrajiny (0,1 procentního bodu HDP), přičemž se předpokládá, že k růstu čistých běžných výdajů přispějí i změny důchodového systému (0,6 % DPH) a zvýšení mezd (0,3 % HDP). Podle současných odhadů Komise proto Bulharsko v roce 2022 nemá růst běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů dostatečně pod kontrolou.

¹³ Záporné znaménko ukazatele odpovídá nadměrnému růstu primárních výdajů ve srovnání se střednědobým hospodářským růstem, což ukazuje na expanzivní fiskální politiku.

¹⁴ Předpokládá se, že příspěvek ostatních kapitálových výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů bude mít utlumující povahu a dosáhne 0,1 procentního bodu HDP.

- (18) Nedojde-li ke změně politiky, v roce 2023 by mělo nastavení fiskální politiky podle jarní prognózy Komise z roku 2022 činit $-1,3$ % HDP¹⁵. Předpokládá se, že Bulharsko bude v roce 2023 dále využívat granty v rámci Nástroje pro oživení a odolnost k financování dodatečných investic na podporu oživení. Očekává se, že kladný příspěvek výdajů financovaných z grantů v rámci Nástroje pro oživení a odolnost a z dalších fondů Unie k hospodářské činnosti se oproti roku 2022 zvýší o $0,7$ procentního bodu HDP. Příspěvek investic financovaných z vnitrostátních zdrojů bude mít v roce 2023 podle projekcí expanzivní povahu a bude činit $0,2$ procentního bodu¹⁶. Zároveň se předpokládá, že příspěvek růstu primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů (bez započtení nových opatření na straně příjmů) k celkovému nastavení fiskální politiky bude mít v roce 2023 expanzivní povahu a bude činit $0,5$ procentního bodu. To zahrnuje dopad postupného ukončování opatření zaměřených na řešení problému zvýšených cen energií ($0,9$ % HDP), přičemž k růstu čistých běžných výdajů by podle odhadů měly přispět vyšší sociální transfery a růst mezd.
- (19) Podle konvergenčního programu z roku 2022 by měl schodek veřejných financí postupně klesat na $2,8$ % HDP v roce 2024 a na $2,4$ % do roku 2025. Očekává se tedy, že schodek sektoru vládních institucí zůstane v horizontu programu pod úrovní 3 % HDP. Tyto prognózy předpokládají, že díky vyšším příjmům domácností a vyšším transferům kapitálu, které umožní Nástroj pro oživení a odolnost, porostou příjmy z přímých daní a sociálních příspěvků. Poměr veřejného dluhu k HDP by se měl podle projekcí v konvergenčním programu z roku 2022 do roku 2025 zvyšovat, a to konkrétně na $29,1$ % v roce 2024 a na $30,4$ % v roce 2025. Podle analýzy Komise se rizika udržitelnosti dluhu ve střednědobém horizontu jeví jako střední.

¹⁵ Záporné znaménko ukazatele odpovídá nadměrnému růstu primárních výdajů ve srovnání se střednědobým hospodářským růstem, což ukazuje na expanzivní fiskální politiku.

¹⁶ Předpokládá se, že příspěvek ostatních kapitálových výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů bude mít neutrální povahu a bude činit $0,0$ procentního bodu HDP.

- (20) V souladu s čl. 19 odst. 3 písm. b) nařízení (EU) 2021/241 a s přílohou V kritériem 2.2 uvedeného nařízení zahrnuje plán pro oživení a odolnost rozsáhlý soubor vzájemně se posilujících reforem a investic, jež mají být provedeny, spolu s orientačním harmonogramem provádění, které má být dokončeno do 31. srpna 2026. Ty pomáhají řešit všechny nebo významnou část hospodářských a sociálních výzev uvedených v doporučeních, která Bulharsku adresovala Rada v rámci evropského semestru v letech 2019 a 2020, jakož i ve veškerých doporučeních pro členský stát vydaných do dne přijetí plánu pro oživení a odolnost. Plán pro oživení a odolnost se zabývá zejména doporučeními pro členský stát v sociální oblasti, s opatřeními na podporu sociálního začleňování, která by měla zlepšit přiměřenost a pokrytí systému minimálního příjmu, a s opatřeními na podporu integrace služeb v oblasti zaměstnanosti a sociálních služeb. Další opatření, která reagují na doporučení pro tuto zemi, se zaměřují na získávání dovedností, zejména digitálních, na zdokonalování vzdělávacích systémů včetně systémů celoživotního vzdělávání tak, aby odpovídaly požadavkům pracovního trhu, a na rozšíření nabídky zdravotnických služeb v Bulharsku. Tato opatření mohou přispět k dosažení cílů a dalšímu pokroku v rámci evropského pilíře sociálních práv a jeho akčního plánu do roku 2030. Plán pro oživení a odolnost dále zohledňuje doporučení pro uvedenou zemi tím, že prosazuje dekarbonizaci energetiky, podporuje zvýšení celkové energetické účinnosti a zavádí opatření v oblasti udržitelné dopravy a digitální infrastruktury a služeb. Kromě toho plán obsahuje dalekosáhlá opatření na zvýšení účinnosti veřejné správy a soudnictví, na prevenci, odhalování a nápravu korupce, na zlepšení podnikatelského prostředí, podporu investic a zdokonalení systému výzkumu a inovací. To rovněž přispěje k podpoře Bulharska při řešení obav a připomínek v rámci mechanismu právního státu.

- (21) Očekává se, že provádění bulharského plánu pro oživení a odolnost přispěje k dalšímu pokroku v oblasti zelené a digitální transformace. Na opatření podporující klimatické cíle připadá v Bulharsku 58,9 % celkových prostředků, které byly na plán pro oživení a odolnost přiděleny, a na opatření podporující digitální cíle pak připadá 25,8 % z těchto celkových prostředků. Plnohodnotné provádění plánu pro oživení a odolnost v souladu s příslušnými milníky a cíli pomůže Bulharsku rychle se zotavit z dopadů krize COVID-19 a současně posílí jeho odolnost. Další úsilí o plné využívání veřejných služeb zaměstnanosti a poskytování integrované podpory zaměstnanosti a sociální podpory zároveň napomůže ke zmírnění dopadu prognózované demografické změny a podpoří spravedlivou zelenou a digitální transformaci. Pro úspěšné provádění plánu pro oživení a odolnost i dalších hospodářských politik a politik zaměstnanosti, které jdou nad rámec plánu pro oživení a odolnost, je i nadále důležité systematické zapojování sociálních partnerů a dalších příslušných zúčastněných stran, aby měla celková politická agenda širokou podporu.

- (22) Bulharsko předložilo dohodu o partnerství stanovenou v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060¹⁷ dne 11. května 2022, zatímco ostatní programy politiky soudržnosti dosud předloženy nebyly. V souladu s nařízením (EU) 2021/1060 Bulharsko při programování fondů politiky soudržnosti na období 2021–2027 zohlední příslušná doporučení, která mu byla vydána. To je předpokladem pro zlepšení účinnosti a pro maximalizaci přidané hodnoty finanční podpory, kterou má země obdržet z fondů politiky soudržnosti, a zároveň je tak podporována koordinace, doplňkovost a soudržnost mezi těmito fondy politiky soudržnosti a dalšími nástroji a fondy Unie. Úspěšné provádění Nástroje pro oživení a odolnost a programů politiky soudržnosti také závisí na odstranění překážek, které stojí v cestě investicím na podporu zelené a digitální transformace a vyváženého územního rozvoje.
- (23) Plán REPowerEU, jak jej navrhuje Komise a který reaguje na mandát hlav států a předsedů vlád Unie ve Versailleském prohlášení, má v co nejkratší době postupně odstranit závislost Unie na dovozu fosilních paliv z Ruska. Za tímto účelem zamýšlí Komise v dialogu s členskými státy identifikovat nejvhodnější projekty, investice a reformy na vnitrostátní, regionální a unijní úrovni. V souvislosti s energetickou krizí a v souladu s mandátem uděleným Evropskou radou v březnu 2022 zřídila Komise a členské státy energetickou platformu EU pro dobrovolné společné nákupy plynu, LNG a vodíku. Cílem těchto opatření je snížit celkovou závislost na fosilních palivech a při dovozu fosilních paliv se odklonit od Ruska.

¹⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 159).

(24) Bulharsko má uhlíkově nejnáročnější hospodářství v Unii a intenzita emisí skleníkových plynů je více než čtyřikrát vyšší než průměr Unie. Současný podíl fosilních paliv v bulharském energetickém mixu činí 61,5 %, přičemž jaderná energie zaujímá v tomto mixu 24 % a obnovitelné zdroje 14,5 % (což je méně než průměr Unie v oblasti obnovitelných zdrojů, který činí 19 %). V případě zemního plynu byla země do dubna 2022 vysoce závislá na dodávkách z Ruska¹⁸. V roce 2020 bylo 75 % zemního plynu dovezeno z Ruska, což je nad průměrem Unie, který činí 43,2 %. Podíl plynu v energetickém mixu však činil pouhých 13,9 %, což je méně než průměr Unie, který dosahuje 24,4 %. Největším spotřebitelem plynu je i nadále průmysl se 40% podílem, včetně neenergetického užití, zatímco podíl odvětví energetiky se od roku 2010 do roku 2019 snížil z 30 % na 25 %. Centrální zásobování teplem je závislé na zemním plynu, přičemž prostor pro zlepšení je malý, neboť systémy dálkového vytápění nelze nahradit alternativními zdroji. Plán pro oživení a odolnost sice zkoumá potenciál geotermální energie pro vytápění, nicméně lze očekávat další investice na podporu instalace velkokapacitních tepelných čerpadel. Výroba elektrické energie z uhlí je plně pokryta domácí produkcí hnědého uhlí a z Ruska dováží Bulharsko omezené množství pro průmyslové použití (0,56 milionu tun, což představuje 85 % celkového dovozu uhlí). Na druhou stranu je Bulharsko závislé na ruských dodávkách surové ropy (63 % surové ropy pochází z Ruska¹⁹, což je výrazně nad průměrem Unie, který činí 26 %) a z Ruska dováží 22 % svých produktů z rafinované ropy, což je pod průměrem Unie, který činí 35 %. Celkově podíl ropy v energetickém mixu v roce 2020 zaujímal 23,9 %, což je méně než průměr Unie dosahující 32,7 %. Bulharský plán pro oživení a odolnost počítá s přijetím Plánu pro dosažení klimatické neutrality (Roadmap to climate neutrality). Zahrnuje kroky k dokončení postupného vyřazování uhlí a lignitu nejpozději do roku 2038 a významné investice a reformy k urychlení zavádění obnovitelných zdrojů energie, přičemž k dosažení cílů v oblasti klimatu a energetické transformace bude zapotřebí vynaložit další úsilí.

¹⁸ Od dubna 2022 po jednostranném pozastavení dodávek plynu od společnosti Gazprom již Bulharsko dodávky plynu z Ruska nedostává.

¹⁹ Údaje o bulharském dovozu vycházejí z údajů Eurostatu za rok 2019. Údaje o dovozu v roce 2020 nemají vypovídací hodnotu, neboť velká část dovezené ropy byla zařazena do kategorie dovozu od „blíže neurčených“ obchodních partnerů. Průměr EU znamená podíl dovozu z Ruska na celkovém dovozu produktů ze surové ropy a z rafinované ropy ze zemí mimo EU-27.

V oblasti obnovitelných zdrojů energie se Bulharsko zavázalo, že do roku 2026 zvýší kapacitu z obnovitelných zdrojů (z větrné a solární energie) o nejméně 3 500 MW a vytvoří technické podmínky pro integraci dalších 4 500 MW do přenosové soustavy. Kromě toho obsahuje plán i reformu, která má odstranit klíčové překážky rozvoje technologií a hodnotových řetězců pro využívání obnovitelného vodíku, a zahrnuje rovněž investice na podporu rozvoje pilotních projektů, které umožní výrobu obnovitelného vodíku a udržitelného bioplynu. Počítá se také s opatřeními na podporu domácností při instalaci systémů pro sluneční ohřev vody a solárních fotovoltaických systémů. V plánu bude též stanovena definice energetické chudoby. Je třeba podotknout, že má-li Bulharsko dostát cílům balíčku „Fit for 55“, bude zapotřebí dále zvýšit ambice, pokud jde o snižování emisí skleníkových plynů a zvyšování obnovitelných zdrojů energie a energetické účinnosti.

- (25) Současně bulharský plán pro oživení a odolnost předpokládá investice ve výši více než 1 miliardy EUR do opatření v oblasti energetické účinnosti určených pro fond veřejných a soukromých budov. Tento záměr je posílen reformami, které mají odstranit překážky bránící investicím do energetické účinnosti a snížit administrativní zátěž spojenou s renovací. Bulharsko by se nicméně mělo zaměřit na další snižování spotřeby energie a závislosti na fosilních palivech, aby dosáhlo svých cílů v souladu se svou dlouhodobou strategií renovace fondu budov. Toto opatření by mohl podpořit národní fond pro dekarbonizaci, který má být zřízen v roce 2023. Zároveň je potřeba, aby Bulharsko zajistilo energetická propojení s dostatečnou kapacitou, včetně propojení se sousedními zeměmi. Realizací probíhajících investic může Bulharsko těžit z výhod jednotného trhu, zajistit bezpečnost dodávek a urychlit diverzifikaci tras pro přepravu plynu. Doporučuje se, aby nová infrastruktura týkající se plynu byla pokud možno schopna obstát i v budoucnu, a usnadnila tak svou dlouhodobou udržitelnost budoucí změnou svého využití na udržitelná paliva.

- (26) Vzhledem k tomu, že urychlený přechod na klimatickou neutralitu a odklon od fosilních paliv si v několika odvětvích vyžádá značné náklady na restrukturalizaci, může Bulharsko v rámci politiky soudržnosti využívat mechanismus pro spravedlivou transformaci, aby zmírnilo socioekonomický dopad přechodu v nejpostiženějších regionech. Bulharsko může navíc zlepšovat pracovní příležitosti a posilovat sociální soudržnost s pomocí Evropského sociálního fondu plus zřízeného nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1057²⁰.
- (27) Na základě posouzení Komise přezkoumala Rada konvergenční program z roku 2022 a její stanovisko²¹ je promítnuto do níže uvedeného doporučení č. 1.
- (28) Dne 10. července 2020 byl bulharský lev zařazen do evropského mechanismu směnných kurzů II (ERM II), čímž se země ocitla v přípravné fázi pro přijetí eura. V zájmu zachování hospodářské a finanční stability a dosažení vysokého stupně udržitelné hospodářské konvergence se bulharské orgány zavázaly k provádění konkrétních politických opatření k zajištění udržitelnosti nebankovního finančního sektoru a k posílení správy a řízení státních podniků, jakož i k posílení insolvenčního rámce a rámce pro boj proti praní peněz. Pokrok Bulharska při plnění nezbytných požadavků pro přijetí eura bude posouzen v konvergenčních zprávách Evropské komise a Evropské centrální banky z roku 2022,

²⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1057 ze dne 24. června 2021, kterým se zřizuje Evropský sociální fond plus (ESF+) a zrušuje nařízení (EU) č. 1296/2013 (Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 21).

²¹ Podle čl. 9 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1466/97.

DOPORUČUJE Bulharsku v letech 2022 a 2023:

1. V roce 2023 zajistit, aby byl růst primárních běžných výdajů financovaných z vnitrostátních zdrojů v souladu s celkově neutrálním nastavením fiskální politiky, a brát přitom v potaz pokračující dočasnou a cílenou podporu domácností a podniků, které jsou nejzranitelnější vůči prudkým nárůstům cen energií, a osob prchajících z Ukrajiny. Být připraveno k tomu, aby mohlo současné výdaje přizpůsobit vyvíjející se situaci. Rozšířit veřejné investice do zelené a digitální transformace a energetické bezpečnosti při zohlednění iniciativy REPowerEU, a to i s využitím Nástroje pro oživení a odolnost a dalších fondů Unie. V období po roce 2023 provádět fiskální politiku zaměřenou na dosažení obezřetných střednědobých fiskálních pozic.
2. Pokračovat v provádění svého plánu pro oživení a odolnost v souladu s milníky a cíli uvedenými v prováděcím rozhodnutí Rady ze dne 4. května 2022. Předložit programové dokumenty v rámci politiky soudržnosti na období 2021–2027, aby mohla být dokončena jednání s Komisí a následně mohlo započít jejich provádění.
3. Snížit celkovou závislost na fosilních palivech a jejich dovozu urychlením rozvoje obnovitelných zdrojů a diverzifikovat zdroje a trasy dodávek plynu rozšířením propojení se sousedními zeměmi. Zvýšit úsilí o snížení energetické náročnosti prostřednictvím zvýšení energetické účinnosti v průmyslu a fondu soukromých a veřejných budov. Prosazovat nová udržitelná řešení v centrálním zásobování teplem.

V Bruselu dne

Za Radu

předseda/předsedkyně